

Łacina prawnicza w ujęciu interdyscyplinarnym

Występowanie latynizmów, tj. terminów, zwrotów i sentencji pochodzenia łacińskiego, jest jedną z bardziej wyrazistych cech dyskursu prawnego. Łacina prawnicza stanowi nieodłączny element argumentacji prawniczej, czego dowodem jest fakt, iż jest wykorzystywana przez praktykujących prawników, badaczy prawa zajmujących się gałęziami prawa, na które znaczący wpływ wywarło prawo rzymskie, a także tłumaczy tekstów tworzonych przez prawników. Z tego powodu latynizmy stanowią zjawisko językowe istotne nie tylko w kontekście stosowania prawa, lecz także tłumaczenia tekstów prawnych i prawniczych. Społeczny i kulturowy prestiż łaciny umożliwia prawnikom skuteczne powoływanie się na powagę prawa oraz umożliwia m.in. zwięzłe wskazywanie pojęć rządzących danym systemem prawnym. Łacina jest dobrze dostosowana do środowisk wielojęzycznych, co może wpływać na jej przydatność w międzynarodowej komunikacji prawnej przedstawicieli różnych kultur prawnych. Ponadto podnosi ona rangę prawa w danym społeczeństwie. Mając na względzie, że łacina prawnicza jest chętnie wykorzystywana przez prawników, można przyjąć, iż ze względu na swój archaiczny charakter może ona stanowić przeszkodę w poprawnym odbiorze tekstów prawnych i prawniczych przez nieprawników. Z uwagi na fakt, że łacina w swojej prawniczej odmianie występuje w różnego rodzaju tekstach, problem właściwego rozumienia i przekładu latynizmów może dotyczyć również tłumaczy tekstów prawnych i prawniczych, którzy nierzadko muszą dokonywać trudnych wyborów w zakresie tłumaczenia latynizmów i ich wariantów.

Celem projektu jest charakterystyka i analiza występowania latynizmów w specjalistycznych odmianach języka naturalnego, mianowicie w języku prawnym (tj. języku aktów prawnych) i prawniczym (tj. języku prawników), w oparciu o nieprzetłumaczone i przetłumaczone teksty reprezentatywne dla współczesnego dyskursu prawnego. Projekt przewiduje stworzenie obszernego korpusu tekstów w formie elektronicznej, a także katalogu latynizmów oraz ich wariantów występujących w kilku gatunkach tekstów. Interdyscyplinarne analizy, które zostaną przeprowadzone w ramach projektu, będą osadzone w nurcie juryslingwistyki, łącząc wiedzę i metodologię językoznawstwa oraz nauk prawnych.

Projekt w znaczący sposób poszerzy zakres dotychczasowych wąsko zakrojonych badań nad łaciną w dyskursie prawnym. Wiedza zdobyta w toku projektu będzie użyteczna zarówno dla prawników, jak i adresatów tekstów prawnych i prawniczych będących nieprawnikami, w tym tłumaczy. Zebrane wyniki zostaną poddane dogłębnej interpretacji, umożliwiając wyciągnięcie wniosków co do stopnia rozpowszechnienia łaciny w dyskursie prawnym, jej specyfiki w różnych systemach prawnych, zmian w stopniu jej wykorzystania na przestrzeni lat, a także jej wpływu na przystępność tekstów prawnych i prawniczych. Ponadto realizacja zadań badawczych umożliwi dokładniejsze określenie roli pełnionej współcześnie przez łaciną prawniczą i implikacji dla kształcenia tłumaczy tekstów prawnych i prawniczych oraz prawników. Wyniki prac przeprowadzonych w ramach projektu zostaną opublikowane w formie artykułów naukowych w języku polskim oraz angielskim, a także zaprezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Informacje dotyczące przebiegu prac będą publikowane na stworzonej w tym celu stronie internetowej.